

Пояснення до таблиці: OP – обсяг реалізації у вартісному вимірі, грн.; Q – обсяг реалізації у натуральному вимірі, т; $ПФЗП$ – плановий фонд заробітної плати ПВП, грн.; $K_{\text{пер}}$ – кількість працівників ПВП, чел.; $ППВ$ – витрати на підготовку та перепідготовку кадрів, грн; AB – адміністративні витрати підприємства, грн; MP – витрати матеріальних ресурсів, грн; $Ц$ – ціна продукції, грн; B – витрати підприємства, грн; K – вкладений капітал, грн; $пн$ – податок на прибуток, %.

Висновки. На підставі теорії фірми та ієрархії цілей, що виходить з неї, нами доведено, що система цілей повинна відокремлюватися у відповідності з чотирма основними сферами його діяльності: економічної, ринкової, інноваційної та соціальної. Формування системи директивних показників підприємства повинно відбуватися шляхом конкретизації його цілей та з врахуванням галузевої специфіки. Для підприємств хлібопродуктів доцільно сформувати систему директивних показників, що включає: чистий прибуток, рентабельність вкладеного капіталу, обсяги реалізації, витрати матеріальних ресурсів на гривню продукції, середньомісячну заробітну плату одного робітника ПВП, питому вагу витрат на підготовку та перепідготовку кадрів, коефіцієнт оборотності капіталу.

Література

1. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – М. : Гардарики, 2000. – 296 с.
2. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. М. А. Майорова [и др.]. – М. : Дело, 2000. – 704 с.
3. Дайле А. Практика контроллинга / А. Дайле ; под ред., пер. с нем. М. А. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 336 с.
4. Каплан Р. С. Сбалансированная система показателей, измеряющих эффективность / Р. С. Каплан, Д. П. Нортон // Измерение результативности компании. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – С. 123–144.
5. Коупленд Т. Стоимость компаний: оценка и управление / Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Мурирн ; пер. с англ. Я. Я. Барышникова. – М. : ЗАО “Олимп-Бизнес”, 2005. – 576 с.
6. Stern J. M. The EVA Financial Management System / J. M. Stern, G. V. Stewart, D. H. Chew // Journal of applied corporate finance. – 1995. – № 2. – Р. 40.
7. Кузнецова І. О. Моніторинг як складова процесу управління підприємством хлібопродуктів: теорія та методологія : монографія / І. О. Кузнецова. – О. : ВПП “Друкарський дім”, 2009. – 228 с.
8. Вініченко М. М. Визначення цільової функції бюджетування / М. М. Вініченко // Фінанси України. – 2005. – № 6. – С. 119–124.
9. Кузнецова І. О. Ринок борошна та круп України: структура, тенденції розвитку та динаміка змін / І. О. Кузнецова, Ю. В. Карпенко // Зернові продукти і комбікорми. – 2009. – № 4. – С. 6–10.

УДК 658.14

Н. В. КАТКОВА

Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова, м. Миколаїв

САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО БАНКРУТСТВО

Зазначено новації у нормативному регулюванні процедури санації боржника, зокрема врегулювання досудової санації; наявність плану санації боржника для переходу з процедури розпорядження майном в процедуру санації; зміна термінів проведення процедури санації; введення механізму узгодження плану санації забезпеченими кредиторами; використання механізмів збільшення статутного капіталу боржника та відчуження майна боржника шляхом заміщення активів. Наведено механізм процедури санації у відповідності з новим законодавством про банкрутство.

Innovations in the normative regulation of the rehabilitation procedure to the debtor are defined, in particular the settlement of pre-trial reorganization; the presence of the debtor's rehabilitation plan for the transition from the procedure of disposal of the property of the rehabilitation procedure; a change in the timing of the rehabilitation procedure; introduction of the mechanism of coordination of rehabilitation plan by secured creditors; the use of the mechanisms of increase in the authorized capital of the debtor and the alienation of the debtor's property by means of replacement of assets. The mechanism rehabilitation procedure in accordance with the new law on bankruptcy is described.

В умовах фінансової кризи в Україні чимала кількість підприємств зазнала значних фінансових проблем. Одним із шляхів відновлення платоспроможності та оздоровлення фінансового стану підприємства є санація, яка являє собою систему організаційних, техніко-технологічних, соціально-психологічних, фінансових, екологічних, інших заходів щодо оздоровлення підприємства, спрямованих на запобігання банкрутства й ліквідації. Механізм санації регламентується Законом України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” [1]. Розвиток економіки країни та її прагнення до інтеграції у світове господарство обумовлює необхідність удосконалення нормативного регулювання сфери санації та банкрутства під-

приємств, оскільки на сьогодні законодавство України про банкрутство є застарілим і не відповідає реаліям повсякденності. Зокрема, закон, в основному, не виконує свою головну роль – фінансове оздоровлення підприємства. За статистикою в Україні дуже рідко зустрічаються випадки відновлення платоспроможності боржника й більшість справ закінчується ліквідацією. Проблемним питанням законодавства у сфері банкрутства присвячено чимало публікацій [2, 3].

З метою усунення наявних проблем у сфері банкрутства Законом України “Про внесення змін до Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 22.12.2011 № 4212-VI пропонується нова редакція закону [4]. Новації у регулюванні процедур санації та банкрутства стосуються багатьох питань: удосконалення процедури виявлення кредиторів, забезпечення прав конкурсних кредиторів, які пропустили встановлений для звернення з вимогами строк, застосування позасудових процедур та досудової санації боржника, удосконалення процедури санації, розгляд усіх майнових спорів в процедурі банкрутства, узгодження процедур виконавчого провадження та банкрутства, зміна статусу арбітражного керуючого, запровадження автоматизованого розподілу справ між арбітражними керуючими, запровадження страхування професійної відповідальності арбітражних керуючих та інші [4–7]. Метою статті є висвітлення механізму процедури санації відповідно до нового законодавства про банкрутство.

За ст. 28 Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” під санацією розуміється система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом реструктуризації підприємства, боргів і активів та/або зміни організаційно-правової та виробничої структури боржника [4].

Нова редакція закону про банкрутство передбачає процедуру санації боржника до порушення справи про банкрутство. Санація боржника до порушення справи про банкрутство – система заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, які може здійснювати засновник (учасник, акціонер) боржника, власник майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника, кредитор боржника, інші особи з метою запобігання банкрутству боржника шляхом вжиття організаційно-господарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансово-економічних, правових заходів відповідно до законодавства до порушення провадження у справі про банкрутство [4].

Ініціювати процедуру санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство мають право боржник або кредитор. Згода між боржником і кредитором (кредиторами) щодо проведення санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство може бути досягнута як до, так і після виникнення заборгованості боржника. Санацію боржника до порушення провадження у справі про банкрутство може бути передбачено договором, на підставі якого виникло грошове зобов’язання боржника. Процедуру санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство може бути введено за наявності:

- письмової згоди власника майна (органу, уповноваженого управляти майном) боржника;
- письмової згоди кредиторів, загальна сума вимог яких перевищує п’ятдесят відсотків кредиторської заборгованості боржника згідно з даними його бухгалтерського обліку;
- плану санації, який повинен бути письмово погоджений усіма забезпеченими кредиторами та схвалений загальними зборами кредиторів боржника.

Загальні збори кредиторів скликаються боржником шляхом письмового повідомлення усіх кредиторів за даними бухгалтерського обліку боржника. Боржник повинен розмістити оголошення про проведення загальних зборів кредиторів на веб-сайті державного органу з питань банкрутства та Вищого господарського суду України. Боржник або представник кредиторів, уповноважений загальними зборами кредиторів, протягом п’яти днів з дня схвалення кредиторами плану санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство повинен подати до господарського суду за місцезнаходженням боржника заяву про його затвердження. До заяви про затвердження такого плану санації додаються: план санації; протокол засідання загальних зборів кредиторів, на якому було прийнято рішення про схвалення плану санації; список кредиторів із зазначенням їх найменування, поштової адреси, ідентифікаційного коду (номера) та суми заборгованості; письмові заперечення кредиторів, які не брали участі в голосуванні чи проголосували проти схвалення плану санації, за їх наявності.

Протягом п’яти днів з дня отримання заяви про затвердження плану санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство господарський суд виносить ухвалу про прийняття заяви про затвердження плану санації до розгляду, в якій зазначаються час та місце проведення судового засідання. Копія ухвали надсилається боржнику та всім кредиторам, зазначеним у заяві. Повідомлення про прийняття до розгляду заяви про затвердження плану санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство публікується на офіційному веб-сайті Вищого господарського суду України в мережі Інтернет.

Господарський суд повинен розглянути заяву про затвердження плану санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство протягом одного місяця з дня прийняття відповідної заяви до розгляду. Господарський суд виносить ухвалу про затвердження або ухвалу про відмову в затвердженні плану санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство та вводить мораторій на задоволення вимог кредиторів. Мораторій поширюється на вимоги кредиторів, що виникли до затвердження плану санації.

Строк дії процедури санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство не може перевищувати 12 місяців з дня затвердження судом відповідного плану санації. Протягом дії цієї процедури не

може бути порушено справу про банкрутство боржника за його заявою або за заявою будь-кого з кредиторів. Протягом процедури санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство діє мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Стосовно процедури санації у судовому порядку під час провадження справи про банкрутство слід наголосити на наступних новаціях. На відміну від діючого законодавства, згідно якого протягом трьох місяців з дня винесення ухвали про санацію боржника керуючий санацією зобов'язаний подати комітету кредиторів для схвалення плану санації боржника [1], перехід з процедури розпорядження майном в санацію можливий лише за наявності плану санації боржника: “до закінчення процедури розпорядження майном боржника збори кредиторів зобов'язані прийняти одне з таких рішень: схвалити план санації та подати до господарського суду клопотання про введення процедури санації і затвердження плану санації...” [4]. В разі відсутності плану санації вводиться процедура ліквідації банкрута.

Зміни торкнулися і термінів проведення процедури санації. Якщо згідно п.1 статті 17 діючої редакції закону санація вводиться на строк не більше дванадцяти місяців та за клопотанням комітету кредиторів, керуючого санацією або інвесторів цей строк може бути продовжено ще до шести місяців або скорочено [1], стаття 28 закону у новій редакції передбачає введення процедури санації строком на шість місяців, а за вмотивованим клопотанням керівника санації чи комітету кредиторів цей строк може бути продовжено господарським судом, але не більше ніж на дванадцять місяців (максимально можливий строк санації складе 18 місяців). Причому, процедура санації боржника припиняється достроково в разі невиконання умов плану санації та/або в разі невиконання поточних зобов'язань боржника, у зв'язку з чим господарський суд визнає боржника банкрутом і відкриває ліквідаційну процедуру [4].

Законом також передбачено введення механізму узгодження плану санації та мирової угоди забезпеченими кредиторами. За ст. 30 план санації протягом семи днів від дня прийняття комітетом кредиторів рішення про його схвалення затверджується всіма забезпеченими кредиторами. Якщо будь-хто із забезпечених кредиторів заперечує проти погодження плану санації, інші забезпечені кредитори можуть прийняти одне з таких рішень: про виділ забезпечених речей із майна боржника, їх продаж на аукціоні у встановленому порядку, та задоволення вимог такого кредитора за рахунок отриманих від продажу коштів; про викуп боргу відповідно до відомостей реєстру вимог кредиторів.

Якщо всі забезпечені кредитори заперечують проти погодження плану санації, інші кредитори можуть прийняти одне з вище вказаних рішень. У разі якщо забезпечені кредитори не погодили план санації і комітет кредиторів не прийняв жодного із запропонованих рішень, господарський суд у судовому засіданні розглядає схвалений комітетом кредиторів план санації, заслуховує заперечення забезпечених кредиторів та вирішує питання щодо доцільності затвердження плану санації [4].

Для цілей відновлення платоспроможності боржника новим законом пропонуються додаткові механізми: збільшення статутного капіталу боржника та відчуження майна боржника шляхом заміщення активів [4].

За ст. 32 з метою відновлення платоспроможності боржника може бути передбачено збільшення статутного капіталу боржника в розмірі, встановленому планом санації. Емісія акцій та облігацій акціонерного товариства – боржника здійснюється виключно для переведення зобов'язань товариства у цінні папери в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Учасники боржника мають переважне право на придбання частки, пропорційно до частки, належної учаснику; акціонери боржника мають переважне право на придбання додаткових акцій боржника, які розміщуються, у порядку, передбаченому законом [4]. Цей механізм надає можливість акціонерам неплатоспроможного товариства або іншим особам збільшити розмір статутного фонду, розрахуватися коштами, які отримані від допемісії акцій, з боргами товариства та зберегти існуючий бізнес.

Стаття 34 зазначає, що з метою відновлення платоспроможності та задоволення вимог кредиторів план санації може передбачати відчуження майна боржника шляхом заміщення активів [4]. Цілісний майновий комплекс боржника або визначена планом санації частина майна боржника з відповідною (пропорційною) частиною його зобов'язань (за винятком зобов'язань, що виникають з вимог конкурсних кредиторів) можуть бути відчужені шляхом їх передачі господарському товариству, що утворюється боржником. Частки (акції) у статутному капіталі такого господарського товариства включаються до складу майна боржника (заміщення активів). Під час утворення господарського товариства йому передаються майнові активи (майно та майнові права) боржника, в тому числі відступаються права вимоги, а також на нього переводяться борги за вимогами поточних кредиторів.

Розмір статутного капіталу новоутвореного господарського товариства визначається як різниця між вартістю майнових активів та вартістю боргів за вимогами конкурсних кредиторів. Відчуження часток (акцій) у статутному капіталі новоутвореного господарського товариства здійснюється на аукціоні в порядку, встановленому Законом. Якщо боржник за рахунок суми, вирученої внаслідок заміщення активів та їх продажу, задовольняє вимоги кредиторів у повному обсязі, провадження у справі про банкрутство боржника підлягає припиненню господарським судом за заявою керуючого санацією. Якщо суми, вирученої внаслідок заміщення активів та їх продажу, недостатньо для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі, керуючий санацією пропонує кредиторам укласти мирову угоду. У разі якщо мирова угода не укладена, господарський суд визнає боржника банкрутом та відкриває ліквідаційну процедуру [4]. Застосування механізму заміщення активів дозволить зберегти функціонуєчі підприємства, врятувати їх від знищення шляхом продажу його майна частками, забезпечити продаж “працюючого бізнесу”.

Таким чином, в умовах дії нового Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” процедури санації підприємства зазнають значних змін. В регулюванні процедури санації боржника передбачаються наступні новації: нормативне врегулювання досудової санації; обов’язковість наявності плану санації боржника для переходу з процедури розпорядження майном в процедуру санації; зміна термінів проведення процедури санації; введення механізму узгодження плану санації забезпеченими кредиторами; використання механізмів збільшення статутного капіталу боржника та відчуження майна боржника шляхом заміщення активів для цілей відновлення платоспроможності боржника. Удосконалення процедури санації підприємства забезпечить баланс інтересів кредитора і боржника, зменшить тривалість процедури санації та витрати на її проведення, забезпечить реальне фінансове оздоровлення та відновлення платоспроможності підприємства.

Література

1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : закон України від 14.05.1992, № 2343-ХІІ (в ред. закону № 784-ХІV від 30.06.99) зі змінами і допов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/784-14/page>.
2. Мікушева І. В. Розвиток нормативного регулювання відносин у сфері банкрутства в Україні / І. В. Мікушева / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/39718>.
3. Основные проблемы банкротства в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.prostopravo.com.ua/prava_biznesa/likvidatsiya/stati/osnovnye_problemy_bankrotstva_v_ukraine.
4. Про внесення змін до Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” : закон України від 22.12.2011, № 4212-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4212-17/page>.
5. Обговорення проекту Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” (нова ред.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.bagnet.org/node/62>.
6. Дерлюк В. Реформа банкрутства в Україні: що нового пропонується? / В. Дерлюк / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-691/>.
7. Гутгарц Д. О банкрутстве снова по-новому / Д. Гутгарц / [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://www.prostopravo.com.ua/prava_biznesa/likvidatsiya/stati/o_bankrotstve_snova_po_novomu.

УДК 338.48

О. А. КУРНОСОВА, А. А. ПАЛАМАРЧУК, Л. А. МАКЕДОНСКАЯ
Автомобильно-дорожный институт ГВУЗ “ДонНТУ”, г. Горловка

ОЦЕНКА КАЧЕСТВА ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ

На основі аналізу показників діяльності ліцензованих туристичних підприємств в Україні, виявлено існуючі проблеми в розвитку ринку туристичних послуг. Запропоновано метод оцінки рівня якості туристичних послуг підприємства, який враховує п'ять груп показників: “фінанси”, “внутрішні бізнес-процеси”, “клієнти”, “зростання і розвиток”, “соціальна відповідальність бізнесу”.

The analysis of performance of the licensed enterprises of tourist business of Ukraine indicators is conducted in the article, found out existent problems in market of tourist services development. The method of estimation of level of quality of tourist services of enterprise is offered, which takes into account five groups of indexes: “finance”, “internal business processes”, “clients”, “growths and development”, “social responsibility”.

На современном этапе социально-экономического развития туристический бизнес играет важную роль в экономике многих стран, являясь источником значительных валютных поступлений, способствуя созданию дополнительных рабочих мест, обеспечению занятости населения, расширению международных контактов. По сравнению с развитыми странами, роль туризма для национальной экономики Украины пока не столь значительна, что объясняется отсутствием в стране организованной индустрии туризма как единой системы, способной в комплексе осуществлять деятельность на международном туристическом рынке и обеспечивать обслуживание на уровне мировых стандартов. В настоящее время перед отечественными туристическими предприятиями возникают задачи повышения уровня качества услуг, внедрение современных стандартов обслуживания клиентов, инновационных технологий ведения бизнеса.

Актуальность отмеченных проблем обуславливает пристальное внимание со стороны ученых и специалистов-практиков, среди которых Е.А. Балашова, Е.В. Вавилова, И.В. Димеденко, Л.В. Жолобова, Е.Н. Ильина, В.С. Новиков, Ю.П. Пшеничных, А.В. Сидорова, Л.В. Шмарова, Л.П. Шматько и др. Вместе с тем, до настоящего времени не разработан современный инструментарий управления туристическим бизнесом, обеспечивающий высокое качество сервиса и эффективность работы туристических предприятий.

Следовательно, **цель статьи** – разработать метод оценки качества туристических услуг для обеспечения информационно-аналитической поддержки управленческих решений в системе управления предприятиями туристического бизнеса.